

Republika Srbija
Tužilaštvo za ratne zločine

OKRUŽNOM SUDU U BEOGRADU

Veću za ratne zločine

26. jul 2007.

Na osnovu člana 46.st.2.tač.3., člana 265. stav 1. i člana 266. Zakonika o krivičnom postupku (ZKP), u vezi čl. 14a Zakona o izmenama i dopunama Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine, podižem

OPTUŽNICU

Protiv:

VLADIMIRA KOVAČEVIĆA, zv.»Rambo», rođen 15.01.1961. godine u Nikšiću, Crna Gora, državljanin Srbije, penzionisani oficir, oženjen, otac četvoro dece, nastanjen u Beogradu, nalazi se na lečenju na Vojno - medicinskoj akademiji (VMA) u Beogradu, neosuđivan,

Š T O J E:

Dana 06.12.1991. godine, u vremenu od 06.00 do 16.30 časova na području Dubrovnika, u Republici Hrvatskoj, u sastavu bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ), kao pripadnik Jugoslovenske Narodne Armije (JNA), komandant 3. bataljona 472. motorizovane (trebinjske) brigade JNA, u činu kapetana I klase, direktno potčinjen komandi 9. Vojno-pomorskog sektora (VPS) pod komandom admirala Miodraga Jokića u okviru 2. operativne grupe JNA pod komandom generala Pavla Strugara protiv kojih je vođen postupak pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) u Hagu, kršeći pravila međunarodnog prava za vreme oružanog sukoba koji je u tom regionu postojao, a nije imao karakter međunarodnog sukoba, između JNA u čijem su sastavu bile jedinice Teritorijalne odbrane (TO) iz Republike Crne Gore i Republike Bosne i Hercegovine, pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP) SFRJ i MUP Republike Crne Gore, kao i dobrovoljački sastavi s jedne strane i hrvatskih oružanih formacija u čijem su sastavu bile jedinice Zbora narodne garde (ZNG), MUP Hrvatske i dobrovoljci s druge strane, protivno čl.3. st.1. tač.1. i st.2. tač.a) i čl.27. st.1. IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vreme rata od 12.08.1949. godine («Službeni list FNRJ» br.24/50), čl.4. st.1. i st.2. tač.a), čl.13. i čl.16. Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol II) od 12.08.1949. godine («Službeni list SFRJ, Međunarodni ugovori br.16/78) i čl.1. st.1. tač.a), čl.4. st.1., čl.6. i čl.19. Haške konvencije o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba od 14.05.1954. godine («Službeni list SFRJ - Međunarodni ugovori br.4/56), naredio pripadnicima jedinica pod njegovom

komandom da sa uzvišenja, severno i istočno od Dubrovnika, sa Žarkovice i drugih lokacija, izvrše napad na naselje - dubrovački Stari grad, granatiranjem iz artiljerijskog oruđa i minobacača bez izbora cilja, kojim se pogađa civilno stanovništvo koje ne učestvuje neposredno u neprijateljstvima i kao takvo mora biti humano tretirano i zaštićeno od svakog nasilja ili zastrašivanja i opasnosti koje proističu iz vojnih operacija za vreme dok ne uzimaju direktno učešće u neprijateljstvima, i objekti posebno zaštićeni međunarodnim pravom - istorijski spomenici i spomenici arhitekture koji predstavljaju kulturno nasleđe i koji su kao celina pod zaštitom UNESCO-a od 1979. godine (ceo dubrovački Stari grad) kao deo svetske kulturne baštine, pri čemu je niz zgrada u Starom gradu i kula na gradskim zidinama bio propisno obeležen simbolima raspoznavanja, u odnosu na koje kao kulturna dobra, postoji obaveza poštovanja i uzdržavanja od svakog neprijateljskog akta, koje naređenje su pripadnici jedinica pod njegovom komandom i izvršili ispalivši više stotina projektila na dubrovački Stari grad, a u čemu je i sam okrivljeni učestvovao ispalivši više projektila, kojom prilikom su od posledica protivpravnog granatiranja, unutar Starog grada, dva civila - Pavo Urban i Tonči Skočko, izgubili život, a tri civila Mato Valjalo, Ivo Vlašica i Nikola Jović ranjena, dok je potpuno razoreno i izgorelo šest zgrada i to: Palača-Od Sigurate 1 (festivalaska palata), Palača - Od Sigurate 2, Palača Martinušić - Sv.Josipa 1, Palača - Od Puča 11, Palača - Od Puča 16, i Palača Sorkočević - Miha Pracata 6, a 46 zgrada i objekata je oštećeno,

-čime je izvršio krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.142. st.2. u vezi st.1. Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije (KZ SRJ), u vezi čl.22. KZ SRJ.

P R E D L A Ž E M

Da se pred Većem suda za ratne zločine zakaže i održi glavni javni pretres na koji pozvati:

I - Tužioca za ratne zločine.

II - Okrivljenog Vladimira Kovačevića, sa VMA u Beogradu.

III - Zakonske zastupnike

IV- Svedoke ošt:

V - Zaštićene svedoke «A» i «B».

VI - Svedoke:

VII - veštake:

Da se pročitaju: zapisnik o spoljašnjem pregledu mrtvih tela Okružnog suda u Dubrovniku od 07.12.1991. godine, izvod iz matične knjige umrlih za Pavo Urbana i Tonči Skočka, lekarski izveštaj i medicinska dokumentacija o povredama za pomenuta oštećena lica,.

Da se izvrši uvid u medicinsku dokumentaciju vezano za duševno stanje okr. i istoriju

njegove bolesti, sačinjenu od strane veštaka psihijataru i neuropsihijataru MKSJ i VMA Beograd.

Da se od MKSJ, u predmetu okr. Pavle Strugar i dr. pribavi: Preliminarni izveštaj UNESCO o ratnom razaranju dubrovačkog Starog grada za mesec decembar 1991. godine, dnevnik događaja Posmatračke misije evropske zajednice (PMEZ) za isti period, izveštaj Zavoda za zaštitu spomenika kulture Dubrovnika o pregledu oštećenih zgrada iz decembra meseca 1991. godine, dokazni predmeti i to: br. P-27 na 13:20 audio zapisa, br.P-52, br.P-60, br.P-61 separator 30, br.P-66 na 31,20 minuta audio zapisa, br.P-78 na 13:11 audio zapisa, br.P-86.2, br.P-174, br.P-211 dokumenat C, br.P-212 i br.D-96 str.67.

Da se izvrši uvid u presudu MKSJ protiv okr. Pavla Strugara i dr.

Da se okrivljenom odredi pritvor shodno čl. 142. st.2. tač.5. ZKP.

O b r a z l o ž e n j e

Postojanje krivičnog dela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st.1. KZ SRJ, u vreme, na mestu i na način kako je opisano u dispozitivu optužnice i krivične odgovornosti okrivljenog, proizilazi iz rezultata sprovedenog postupka pred MKSJ u Hagu, koji je vođen protiv okrivljenog Vladimira Kovačevića i njegovih pretpostavljenih, generala Pavla Strugara i admirala Miodraga Jokića.

U odnosu na okrivljenog Vladimira Kovačevića postupak je razdvojen i predmet je prepušten pravosudnim organima Republike Srbije, shodno pravilu 11 bis, Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ.

Tokom postupka pred MKSJ utvrđeno je da je u jesen 1991. godine na području Dubrovnika postojao oružani sukob između JNA u čijem su sastavu bile jedinice TO iz Republika Crne Gore i Bosne i Hercegovine, pripadnici Saveznog MUP-a i MUP-a Republike Crne Gore i dobrovoljačkih sastava s jedne strane, i hrvatskih oružanih formacija u koje su ulazile jedinice ZNG, MUP-a Hrvatske i dobrovoljci s druge strane.

Ovaj sukob nije imao karakter međunarodnog sukoba, jer je Hrvatska, kao nezavisna država, međunarodno priznata od Evropske zajednice dana 15.01.1992.godine, a u aprilu mesecu 1992. godine je postala članica Ujedinjenih nacija (UN).

Oružanom sukobu prethodio je, u aprilu mesecu, «krnji» referendum u Hrvatskoj (bez učešća građana srpske nacionalnosti), na kome je odlučeno da se ova republika izdvoji iz sastava SFRJ. Sledila je odluka hrvatskog rukovodstva da se proglasi nezavisnost, a da se JNA tretira kao okupatorska vojska. Sve ovo je bilo praćeno ubrzanim naoružavanjem, što je za posledicu imalo povremene oružane sukobe sa JNA.

Savezna Vlada je osporila pomenuti referendum i hrvatsku odluku o nezavisnosti, tako da je oružani sukob bio neizbežan. U leto 1991.godine Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija doneo je Odluku o uvođenju embarga na isporuku oružja na celoj teritoriji SFRJ, koja nije poštovana.

Na području dubrovačke regije, kod Prevlake i u Konavlima, jedinice ZNG su u avgustu i septembru mesecu 1991.godine, napale konvoje JNA koji su išli iz Boke Kotorske ka Trebinju.

Nakon toga je dana 30.09.1991. godine, u skladu sa direktivom Generalštaba SFRJ, tadašnji komandant 2.OG general-potpukovnik Jevrem Cokić izdao potčinjenim jedinicama naređenje da se izvrši kopnena, pomorska i vazдушna blokada Dubrovnika. Cilj je bio da se razoružaju hrvatske paravojne formacije u Dubrovniku i da pripadnici hrvatskih oružanih snaga koji nisu stanovnici grada kao i strani plaćenici napuste grad.

Do 25.10.1991.godine JNA je zaposela većinu strateških položaja oko Dubrovnika. Počeli su pregovori sa hrvatskom stranom o demilitarizaciji grada, što je bilo praćeno brojnim primirjima i prekidima vatre, koji nisu poštovani.

Dana 05.12.1991.godine u Kuparima, održan je sastanak 9 VPS na kome je doneta odluka da jedinice 472. motobrigade, sledećeg jutra napadnu tvrđavu na Srđu. To je bio jedini strateški položaj iznad Dubrovnika koji su držale hrvatske oružane formacije. Operacija je trebalo da se okonča do 12,00 časova, za kada je već ranije, dogovoren prekid vatre. Cilj napada je bio da se ostvari potpuna kontrola nad gradom.

Napad je počeo u 05,00 časova, iz dva pravca, sa oko 40 vojnika - pešadinaca podeljenih u dve grupe, pod komandom poručnika Lemala i poručnika Pešića. Prethodila mu je artiljerijska priprema koja je trajala dok se pešadinci nisu približili tvrđavi. Po otkrivanju napadača, na njih je dejstvovala hrvatska artiljerija sa položaja u Dubrovniku (izvan Starog grada), a otvarana je i snajperska vatra iz pešadijskog naoružanja, a JNA je uzvratila artiljerijskom vatrom.

Okrivljeni je kao komandant 472. motobrigade zahtevao da dejstvuju haubice od 130mm iz Čilipa na ciljeve hrvatske artiljerije, ali mu to nije odobreno. Zbog žestokog hrvatskog otpora bilo je gubitaka u ljudstvu na strani JNA. Okrivljeni je tada, oko 06,00 časova, odlučio da artiljerijsku vatru i vatru iz minobacača usmeri i na dubrovački Stari grad, računajući da će na taj način obeshrabriti branioce Srđa i da će oni brže kapitulirati. U tom pravcu je i izdao naređenje jedinicama pod svojom komandom. Na Stari grad ispaljeno je više stotina granata i projektila, a i sam okrivljeni je ispalio desetak raketa «maljutki».

Kada je tokom napada na Srđ ranjen poručnik Pešić, prilikom borbi prsa u prsa unutar podzemnih hodnika tvrđave, a više vojnika JNA poginulo, okrivljeni je, oko 14,00 časova, izdao naređenje o povlačenju, a granatiranje Starog grada je nastavljeno do 16,30 časova.

Kao posledica granatiranja Starog grada dva lica, Pavo Urban i Tonči Skočko su izgubila život, dok su Mato Valjalo, Ivo Vlašica i Nikola Jović ranjeni, uništeno je 6, a oštećeno je 46 zgrada i objekata.

Okrivljeni tokom postupka u Hagu nije bio u mogućnosti da iznese svoju odbranu i izjasni se o krivici, zbog narušenog zdravstvenog stanja. Isti je oboleo od duševnog oboljenja, pri čemu je postavljena dijagnoza da se radi o paranoidnoj psihozi, što ga

čini nesposobnim da učestvuje u postupku. Zbog toga je hospitalizovan i nalazi se na VMA na lečenju u zatvorenim uslovima, jer je opasan prevashodno za sebe, a i po okolinu. Njegovo zdravstveno stanje se prati od strane psihijataru uz neizvesnu procenu o daljem toku bolesti.

Napred navedeno činjenično stanje utvrđeno je iz iskaza zaštićenih svedoka «A» i «B», predloženih svedoka, oštećenih kao svedoka kao i zakonskih zastupnika iza pomenutih pokojnih lica.

Iz pismene dokumentacije koja je priložena spisima - zapisnika o uviđaju, obdukcioni zapisnika, izvoda iz matične knjige umrlih, izveštaja o šteti nanetoj ustanovama namenjenim religiji, dobrotvornim svrhama i obrazovanju, umetnosti i nauci, istorijskim spomenicima i umetničkim i naučnim delima dubrovačkog Starog grada za decembar 1991. godine i iskaza veštaka takođe je potvrđeno ono što se navodi u dispozitivu optužnice.

Što se tiče uloge okrivljenog u izvršenju krivičnog dela, treba istaći iskaz svedoka, kapetana JNA, koji navodi da je kritičnog dana u prepodnevnom časovima stigao na Žarkovicu na položaj na kome je bio okrivljeni i da mu je preneo naređenje admirala Jokića da se ne deluje na Stari grad. Okrivljeni je tada, pokretom glave (klimanjem), pokazao da je razumeo šta mu je preneto, ali je granatiranje Starog grada nastavljeno.

Zaštićeni svedok «B» koji je saslušan u Hagu, naveo je, da je kao vojnik JNA prenosio rakete «maljutke» od kamiona do skladišta na Žarkovici i do vatrenih položaja. Uočio je da je artiljerijski napad sa Žarkovice u početku bio usmeren na Srđ, a kada je pešadija krenula i kada je uzvrćena artiljerijska vatra sa hrvatskih položaja, napad je preusmeren ka Dubrovniku, pri čemu se delovalo i na Stari grad i na novi grad. Sa osmatračnice je video da granate padaju po Starom gradu. Bilo je neselektivnog otvaranja vatre po ciljevima u Dubrovniku, uključujući i Stari grad. Okrivljeni je bio ljut, vikao je, a i sam je ispalio desetak raketa «maljutki» na Stari grad. Oko 10-11,00 časova, okrivljeni je prilikom izdavanja naređenja rekao: «Treba izravnati sve sa zemljom». Pre toga je izjavio da će Dubrovnik ako se ne preda do određenog vremena, biti napadnut.

Iz iskaza svedoka, proizilazi da je tokom presretnutog razgovora jednog vojnika i kapetana JNA, dana 06.12.1991. godine, registrovano da je taj kapetan rekao da je unutar Starog grada, sve meta.

Iz iskaza zaštićenog svedoka «B», svedoka, predstavnika UNESKO-a, i dr. proizilazi da je dubrovački Stari grad, koji se inače jasno razlikuje od novog grada po arhitekturi, zidinama i kulama koje ga okružuju, a i fizički je razdvojen od novog grada, bio propisno i vidno obeležen sa više zastava UNESKO-a koje su označavale da se radi o zaštićenim objektima kao delu svetske kulturne baštine, i kao takvi ne mogu biti predmet napada.

Kako je napred navedeno, kao posledica protivpravnog granatiranja Starog grada nastupila je smrt dva lica, ranjavanje tri lica, dok je 6 objekata u Starom gradu potpuno uništeno, a 46 oštećeno.

Postupajući na navedeni način, naredivši da se granatira dubrovački Stari grad i

učestvujući neposredno u granatiranju istog, okrivljeni je prekršio odredbe Međunarodnog ratnog prava. Kao oficir JNA visokog ranga, u činu kapetana I klase, bio je upoznat sa odredbama Ženevske konvencije o zaštiti civilnih lica za vreme rata kao i objekata zaštićenih međunarodnim pravom. I pored toga, okrivljeni je postupao na navedeni način, čime je prekršio citirane odredbe Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vreme rata i Dopunskog protokola uz ovu konvenciju o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba, kao i Haške konvencije o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba.

Konkretno, radi se o odredbama koje zabranjuju delovanje po naseljima, bez izbora cilja kojim se pogađa civilno stanovništvo koje ne učestvuje neposredno u neprijateljstvima i kao takvo mora biti humano tretirano i zaštićeno od svakog nasilja ili zastrašivanja i opasnosti koje proističu iz vojnih operacija za vreme dok ne uzima direktno učešće u neprijateljstvima. Dakle, takva civilna lica imaju svojstvo zaštićenih lica u smislu pomenutih konvencija i protokola.

Što se tiče dubrovačkog Starog grada isti je kao celina od 1979. godine pod zaštitom UNESCO-a kao deo svetske kulturne baštine, i kao takav spada u objekte zaštićene međunarodnim pravom u odnosu na koje postoji obaveza poštovanja i održavanja od svakog neprijateljskog akta u smislu pomenutih konvencija i protokola.

Imajući u vidu da su radnje opisane pomenutim konvencijama i protokolom, inkriminisane i domaćim zakonodavstvom nakon ratifikacije, okrivljeni je na predstavljeni način izvršio krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 2. u vezi st. 1. KZ SRJ, koje spada u krivično delo protiv čovečnosti i međunarodnog prava.

Uračunljivost okrivljenog prilikom izvršenja krivičnog dela ni na koji način nije bila dovedena u pitanje.

Njegovo zdravstveno stanje se pogoršalo znatno kasnije. Prve psihičke tegobe okrivljeni je imao 1995. i 1996. godine, a od 1998. godine je lečen hospitalno. Tada je utvrđeno da je oboleo od hroničnog posttraumatskog stresa. Penzionisan je kao nesposoban za vojnu službu 1999. godine, da bi mu 2003. godine bila dijagnosticirana paranoidna psihoza, zbog čega se i sada nalazi na lečenju na VMA u Beogradu.

Navedeno krivično delo okrivljeni je učinio sa direktnim umišljajem, jer je bio svestan svoga dela i hteo je njegovo izvršenje, jer je imao i saznanja o tome da se konkretno krivično delo vrši prema licima i objektima koja su zaštićena međunarodnim ratnim pravom. Učestvujući u izvršenju ovog krivičnog dela, u ostvarenju zajedničkog cilja koji je bio nezakonit, zajedno sa licima čija su imena navedena u dispozitivu optužnice protiv kojih je vođen postupak pred MKSJ, postupao je u smislu čl. 22. KZ SRJ i ima se smatrati saizvršiocem konkretnog krivičnog dela.

Imajući u vidu napred izneto, nalazim da prikupljeni podaci koji se odnose na krivično delo i okrivljenog kao izvršioca istog, pružaju dovoljno osnova za podizanje ove optužnice.

S obzirom da je za krivično delo za koje se okrivljeni tereti, propisana kazna zatvora preko 10 godina, a imajući u vidu način izvršenja krivičnog dela i nastupele posledice,

nalazim da su ispunjeni osnovi da se okrivljenom odredi pritvor u smislu čl. 142. st.2. tač. 5. ZKP.

TUŽILAC ZA RATNE ZLOČINE
Vladimir Vukčević